

Стан виконання Україною євроінтеграційних вимог щодо реформування правоохоронної системи

У статті досліджено динаміку та стан виконання Україною євроінтеграційних вимог у сфері реформування правоохоронної системи протягом 2022–2025 років. Проаналізовано еволюцію законодавчого зближення України з Європейським Союзом, починаючи від стратегічних актів 1990-х років до сучасного етапу переговорів про вступ. Систематизовано структуру переговорного процесу за кластерною системою, де особливу увагу приділено кластеру «Основи» та розділам 23 «Судова влада та правоохоронна система» і 24 «Юстиція, свобода та безпека».

На основі аналізу звітів Європейської комісії узагальнено оцінки відповідності українського права праву ЄС (acquis) та прогрес у впровадженні реформ. Виявлено кореляцію між кількісними показниками (бальною шкалою відповідності) та якісними змінами в інституційному середовищі. Запропоновано розглядати процес скринінгу не лише як інструмент зовнішньої оцінки, а й як стратегічний дорожказ для трансформації правоохоронної сфери на заключному етапі інтеграції. Проведено порівняльний аналіз рекомендацій Європейської комісії за 2024 та 2025 роки за ключовими змістовними блоками: функціонування судової влади, боротьба з корупцією, дотримання основних прав, загальноорганізаційне реформування правоохоронних органів та боротьба з організованою злочинністю. Визначено ступінь виконання кожної рекомендації, виокремлено повністю реалізовані завдання, пролонговані вимоги та новостворені пріоритети (зокрема щодо реформи Бюро економічної безпеки, інституту адвокатури та юридичної освіти).

Описано трансформаційні процеси в ключових антикорупційних та правоохоронних інституціях (НАБУ, САП, НАЗК, АРМА, ДБР), акцентовано увагу на важливості залучення незалежних міжнародних експертів до процедур добору кадрів та перевірки доброчесності. Акцентовано увагу на необхідності посилення інституційної спроможності та чіткого розподілу повноважень між органами правопорядку. Зроблено висновок, що, попри позитивну динаміку («певний прогрес»), правоохоронна система України все ще перебуває на стадії «деякої відповідності» стандартам ЄС, що вимагає інтенсифікації реформ у наступних періодах.

Ключові слова: євроінтеграція; скринінг ЄС; правоохоронна система; судова реформа; боротьба з корупцією; переговорні розділи; Звіт Європейської комісії; правовий моніторинг.

Актуальність теми. Україна перебуває на заключному етапі євроінтеграційного процесу, що фактично розпочався у 1993 р. з прийняття Верховною Радою України Постанови «Про основні напрями зовнішньої політики України», в межах якої за стратегічну мету такої політики було обрано членство в ЄС [4]. Вже у наступному році між Україною та ЄС було укладено Угоду про партнерство та співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами [12], що набула остаточної чинності 1998 р., в 2014 р. – Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [11]. Отже, євроінтеграційний процес України розтягнувся на довгі 33 роки.

Аналіз останніх досліджень та публікацій, на які спирається автор. Для забезпечення реформування правоохоронної системи України в контексті євроінтеграційних процесів особливої ваги набуває вивчення законодавства Європейського Союзу, яке визначає стандарти функціонування правоохоронних органів держав-членів. Зазначена проблематика частково висвітлена у працях як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, серед яких: В.Макарук, В.Бондаренко, І.Кузьменко, С.Петков, М.Пендюра, В.Геть, В.Кущенко, Ю.Паскевська, В.Гавриленко, О.Волошенко, В.Євдокимов, Д.Грицишен, В.Бутузов, І.Драган, І.Леган, К.Малишев, Л.Сергієнко, І.В. Супрунова, Т.Барановська, О.Грабчук, А.Дикий, Ю.Крутік, С.Лисак та інші. Водночас упродовж останніх років значно посилюється науковий інтерес до міжнародно-правових аспектів інтеграції України до Європейського Союзу та адаптації національної правоохоронної системи до європейських стандартів. У цьому контексті дослідники зосереджують увагу як на теоретико-методологічних засадах євроінтеграції, так і на практичних механізмах гармонізації національного законодавства з правом ЄС та виконанні положень Угоди про асоціацію. Вагомий внесок у розробку цих питань здійснили такі науковці, як Л.Антонова, І.Артьомов, А.Боренков, А.Баровська, С.Букет, С.Василенко, Н.Гнидюк, С.Кіш, А.Костенко, І.В. Кравчук, М.Мигаль, А.Миколок, В.Муравйов, Н.Мушка, О.Пархоменко-Куцевіл, О.Руденко, О.Стефанішина, Т.Яровий та інші. У працях зазначених авторів обґрунтовано широке коло питань, зокрема щодо рівня готовності України до вступу в ЄС, фінансових та інституційних індикаторів реформ, а також шляхів подолання

викликів, що виникають у процесі правової адаптації. Разом з тим, попри значний обсяг теоретичних досліджень і практичних напрацювань, недостатньо опрацьованими залишаються питання, пов'язані зі специфікою реформування правоохоронної системи України в умовах воєнної агресії російської федерації, а також із динамічною оцінкою прогресу держави у межах переговорних розділів 23 «Судова влада та основоположні права» і 24 «Юстиція, свобода та безпека». Це зумовлює необхідність подальших комплексних наукових досліджень у зазначеному напрямі.

Метою статті є проведення комплексного порівняльного аналізу стану та динаміки виконання Україною вимог Європейського Союзу щодо реформування правоохоронної системи у межах переговорного процесу про вступ до ЄС.

Викладення основного матеріалу. Нинішній етап євроінтеграційного процесу включає переговори про вступ до Європейського Союзу; 14 грудня 2023 року Європейська комісія ухвалила рішення про початок таких переговорів [2]. Процедура переговорів передбачає опрацювання відповідних розділів за 6-ма кластерами та 5-ма позакластерними позиціями, за якими і відбуваються переговори на предмет відповідності законодавства країни-кандидата в члени ЄС власне праву ЄС [5]. Такими традиційними переговорними розділами в межах відповідних кластерів є [5, 17, 13]:

- «Основи (судова влада та правоохоронна система; юстиція, свобода та безпека; публічні закупівлі; статистика; фінансовий контроль);

- внутрішній ринок (вільний рух товарів; вільний рух працівників; вільний рух капіталу; свобода підприємництва та надання послуг; корпоративне право; право інтелектуальної власності; антимонопольна політика; фінансові послуги; захист споживачів і здоров'я);

- конкурентноспроможність та інклюзивне зростання (цифрова трансформація та медіа; оподаткування; економічна та монетарна політика; соціальна політика та зайнятість; підприємництво та промислова політика; наука та дослідження; освіта та культура; митний союз);

- зелений порядок денний та стале поєднання (транспортна політика; енергетика; транс'європейські мережі; довкілля та зміна клімату);

- ресурси, сільське господарство, політика згуртованості (сільське господарство та розвиток сільських територій; безпека харчових продуктів, ветеринарна й фітосанітарна політика; рибальство; регіональна політика та координація структурних елементів; фінансово-бюджетні положення);

- зовнішні відносини (міжнародні відносини; зовнішня безпекова та оборонна політика)».

Крім того, окремо розглядаються розділи [5, 17, 13]: «економічні критерії, функціонування демократичних інститутів, реформа державного управління, інституції, інші питання».

Така експертиза законодавства країни-кандидата на членство до ЄС щодо відповідності праву власне ЄС називається скринінгом ЄС, а останній є не тільки інструментом оцінки узгодженості законодавства країни-кандидата на членство до ЄС праву ЄС, а й дороговказом для кожної країни-кандидата на заключному етапі євроінтеграції [3, 10].

Слід зауважити, що, попри оголошений де-юре в липні 2023 р. початок скринінгу ЄС, така оцінка не була первісною, оскільки попереднє оцінювання тематики дослідження акцентуємо, що питання правоохоронної сфери є визначальними під час проведення скринінгу; такими розділами, в межах ключового кластера «Основи» є розділи 23 «Судова влада та правоохоронна система» (в переважній більшості його положень) та 24 «Юстиція, свобода та безпека», за яким розпочинаються та закінчуються переговори [15]. Динаміка відповідності права України праву ЄС щодо правоохоронної системи та прогрес у наближенні права України до права ЄС щодо правоохоронної системи представлено в таблицях 1–2.

Таблиця 1

*Динаміка відповідності права України праву Європейського Союзу
щодо правоохоронної системи [8, 6, 7, 9]*

Назва розділу	Ступінь відповідності (за роками)			
	2022	2023	2024	2025
23 «Судова влада та правоохоронна система»	-	Деяка відповідність	Деяка відповідність	Деяка відповідність
24 «Юстиція, свобода та безпека»	Деяка відповідність	Деяка відповідність	Деяка відповідність	Деяка відповідність

Зауважимо, що оцінці «деяка відповідність» за 5-бальною шкалою відповідають 2 бали, що, як зрозуміло, не є позитивним результатом.

Прогрес у наближенні права України до права ЄС щодо правоохоронної системи [6, 7, 9]

Назва розділу	Ступінь відповідності (за роками)		
	2022/2023	2023/2024	2024/2025
23 «Судова влада та правоохоронна система»	<i>Добрий прогрес</i>	<i>Певний прогрес</i>	<i>Певний прогрес</i>
24 «Юстиція, свобода та безпека»	<i>Обмежений прогрес</i>	<i>Певний прогрес</i>	<i>Певний прогрес</i>

Оцінкам «добрий прогрес» та «певний прогрес» за 4-бальною шкалою відповідають 3 та 2 бали, що є обнадійливим результатом. За цими розділами скринінг розпочався в вересні–жовтні 2024 р., а результати останнього було представлено у Звітах Європейської комісії щодо рекомендацій Україні відносно наближення її законодавства до права ЄС за 2024 та 2025 рр. відповідно.

Згідно зі звітними документами Європейської комісії у кожному розділі загалом виокремлено змістовні блоки; не є винятком і розділи 23 та 24. Так першим змістовним блоком у структурі розділу 23 «Судова влада та правоохоронна система» є блок «функціонування судової влади». Динаміка розвитку позицій за цим блоком [16, 14] така:

- у 2024 р.: а) здійснення прийому на роботу суддів на підставі оновленого законодавства в умовах євроінтеграції в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; формування за допомогою вітчизняних органів державної влади оновленого адміністративного суду із застосуванням процедури неупередженого професійного добору суддів за участі неупереджених експертів; б) пролонгація кваліфікаційного оцінювання суддів за сформованою методикою та участю Громадської ради доброчесності в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; ініціювання та пролонгація старих дисциплінарних проваджень (скарг) за участі Служби дисциплінарних інспекторів з урахуванням прийнятих Верховною радою правосуддя критеріїв пріоритетності розгляду таких скарг; прийняття нормативно-правових актів у сфері доброчесності суддів та порядку перевірки останніх на предмет доброчесності; в) удосконалення законодавства в частині виконання судових рішень щодо зобов'язань та розвиток автоматизації виконавчого впровадження в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; формування системи автоматичного збору інформації щодо виконання судових рішень; проведення аудиту стану використання інформаційних технологій у судовій сфері та на його основі формування та реалізація плану дій щодо їх удосконалення; г) пролонгація відбору та прийому суддів до Конституційного суду; подальший розвиток законодавства в сфері розслідування та судового розгляду кримінальних справ у сфері корупції високопосадовців, перед усім через скасування положення щодо автоматичного закриття справ Кримінального процесуального кодексу України; подальша реалізація практики відкритого добору прокурорів за професійними якостями та вислугою, а посилення спроможності їх дисциплінарної системи шляхом проведення необхідних інституційних змін та змін законодавства; сприяння максимальному зниженню корупційних ризиків у Верховному Суді України;

- у 2025 р.: а) прискорення здійснення прийому на роботу суддів на підставі кваліфікованого оцінювання останніх у співпраці з Громадською радою доброчесності в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; гарантія повноцінного функціонування нових спеціалізованих адміністративних судів; б) пролонгація регламентації поточних дисциплінарних проваджень у контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; удосконалення законодавства в сфері суддівської доброчесності та перевірки на останню, прокурорських відбору, дисциплінарної та управлінської систем; початок роботи електронної системи управління кримінальними справами; в) удосконалення законодавства з покращення виконання судових рішень в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; запуск системи автоматичного збору інформації щодо виконання судових рішень та реалізація плану дій щодо електронної судової системи; г) безперешкодне прийняття на роботу судів до Конституційного суду з паралельним вдосконаленням конституційної процедури на підставі зауважень Венеціанської комісії 2021 р.; удосконалення законодавства з метою підвищення об'єктивності, прозорості та професійності процесу відбору та звільнення Генерального прокурора; д) удосконалення порядку добору претендентів на посаду судді Верховного суду та перевірки вищих судів загалом на предмет доброчесності за участі рекомендованих міжнародними партнерами незалежних експертів; ліквідація порядку автоматичного закриття кримінальних справ у зв'язку з закінченням строків досудового розслідування з переглядом чинних часових термінів; беззаперечна участь рекомендованих міжнародними партнерами незалежних експертів у процедурі добору членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів, а також власне підвищення рівня прозорості та якості такого добору загалом та зокрема щодо членів Конгресу та Ради суддів, Ради прокурорів та голови Державної судової адміністрації; активізація реформування інституту адвокатури, освіти юристів та Національної школи суддів; е) анулювання позаконкурсного підходу щодо переведення або

призначення прокурорів до регіональних прокуратур або Генеральної прокуратури, а також заборона в його межах доступу Генерального прокурора до матеріалів досудового розслідування, утримання від виконання такого підходу до його анулювання.

Проведення порівняльного аналізу позицій за цим змістовним блоком за 2024 та 2025 рр. свідчить про те, що:

- рекомендація 1 від 2024 р. фактично виконана в частині створення нових спеціалізованих адміністративних судів, пролонгована на 2025 р. у частині судових вакансій та оцінки і доповнена на 2025 р. завданням із забезпечення функціонування нових спеціалізованих адміністративних судів;

- рекомендація 2 від 2024 р. виконана в частині кваліфікаційного оцінювання суддів, розгляду старих дисциплінарних проваджень, пролонгована на 2025 р. у частині ухвалення законодавства щодо декларації доброчесності суддів, а також доповнена на 2025 р. завданням щодо відбору прокурорів та органів управління прокуратурою (що фактично є пролонгацією відповідних положень рекомендації 3), запуску модуля електронної системи управління кримінальними справами;

- рекомендація 3 від 2024 р. повністю пролонгована на 2025 р.;

- рекомендація 4 від 2024 р. фактично повністю пролонгована на 2025 р. у вигляді рекомендацій 4 і 5 та доповнена завданням із: обов'язкового залучення незалежних експертів, призначених міжнародною спільнотою до процедур відбору вищих судів та вищого керівництва судовою системою України, початку реформи адвокатури, юридичної освіти та Національної школи суддів;

- формування нових рекомендацій 6 на 2025 р. щодо Генеральної прокуратури.

Другим змістовним блоком у структурі розділу 23 «Судова влада та правоохоронна система» є блок «боротьба з корупцією». Динаміка розвитку позицій за цим блоком [16, 14] характеризується такими положеннями:

- у 2024 р.: а) зростання кількісного складу суддів та адмінперсоналу Вищого антикорупційного в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; б) посилення роботи на покращення результатів розслідування справ щодо високопосадової корупції, зокрема в частині арешту та конфіскації активів, отриманих злочинним шляхом, з акцентуванням на справах щодо явищ системної корупції (справи щодо високопоставлених чиновників та гучні справи) в ключових галузях та напрямках діяльності держави; ліквідація перепон щодо посилення такої роботи; обов'язкова реалізація Державної антикорупційної програми на рівні оцінки «задовільно»; в) примноження дієвості, результативності та ефективності діяльності Національного антикорупційного бюро України в частині судових експертиз та незалежного прослуховування телефонних розмов; забезпечення повноцінного запровадження та функціонування системи управління електронними справами в межах діяльності антикорупційних органів та Вищого антикорупційного суду; забезпечення постійного місцерозташування Вищого антикорупційного суду;

- у 2025 р.: а) забезпечення дійсної незалежності антикорупційних органів; юридичне закріплення поширення об'єктної уваги Національного антикорупційного бюро України на найвищі державні посади, щодо яких ідентифікуються високі рівні корупційних ризиків; унеможливлення перешкод виконанню функціональних обов'язків Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, а також нівелювання монопольної компетентності цих органів у сфері високопосадової корупції; зміцнення незалежності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури в частині ведення слідства щодо членів парламенту поза погодженням Генеральної прокуратури; б) прискорення узагальнення досвіду щодо антикорупційної боротьби в частині арешту та конфіскації активів, отриманих злочинним шляхом, зокрема щодо гучних справ та справ відносно високопосадовців; поширення декларування майна та доходів на різні категорії громадян з паралельним удосконаленням процедури ревізії таких декларацій; посилення інституційної спроможності та спрямування об'єктної уваги Національного агентства з питань запобігання корупції на викритті доходів, отриманих злочинним шляхом; удосконалення кримінально-процесуального законодавства в частині наявних ускладнень проведення ефективного та результативного кримінального провадження, серед іншого щодо справ про високопосадову корупцію; в) зростання кількісного складу суддів та адмінперсоналу Вищого антикорупційного в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; формування, прийняття та реалізація Антикорупційної стратегії та Державної антикорупційної програми.

Проведення порівняльного аналізу позицій за цим змістовним блоком за 2024 та 2025 рр. свідчить про те, що:

- рекомендація 1 від 2024 р. фактично пролонгована рекомендацією 4 на 2025 р.;

- рекомендація 2 від 2024 р. фактично пролонгована рекомендаціям 1–3 на 2025 р.;

- рекомендація 3 від 2024 р. виконана;

- формування значної кількості нових позицій щодо антикорупційної боротьби для Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного антикорупційного бюро України, Спеціальної антикорупційної прокуратури.

Третім змістовним блоком у структурі розділу 23 «Судова влада та правоохоронна система» є блок «основні права». Динаміка розвитку позицій щодо правоохоронної системи за цим блоком [16, 14] характеризується таким чином:

- у 2024 р.: а) реалізація оновленого законодавства щодо захисту національних меншин за плідної участі останніх з посиленням інституційної та фінансово-матеріальної спроможності владних структур, відповідальних за цей напрям; б) формування нормативно-правової бази щодо захисту персональних даних згідно з правом ЄС; цілковите запровадження Стамбульської конвенції; посилення ефективності функціонування Національного превентивного механізму;

- у 2025 р.: а) продовження реалізації оновленого законодавства щодо захисту національних меншин за плідної участі останніх з посиленням інституційної та фінансово-матеріальної спроможності владних структур, відповідальних за цей напрям у контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; б) модернізація нормативно-правового поля щодо інституту омбудсмена в контексті Паризьких принципів ООН і Венеціанських принципів Ради Європи в частині захисту та сприяння діяльності останнього; уможливлення ефективного здійснення слідчих дій та судового переслідування щодо інцидентів торгів та мордування в межах пенітенціарної системи; формування нормативно-правової бази щодо захисту персональних даних згідно з правом ЄС.

Проведення порівняльного аналізу позицій за цим змістовним блоком за 2024 та 2025 рр. свідчить про те, що:

- рекомендація 1 від 2024 р. зазнала повної пролонгації на 2025 р.;

- рекомендація 2 від 2024 р. переважно виконана, пролонгована на 2025 р. у частині прийняття законодавства про захист даних та набула розвитку на 2025 р. у вигляді сукупності нових завдань щодо омбудсмена, розслідування випадків порушення законодавства в межах пенітенціарної системи.

Першим змістовним блоком у структурі розділу 24 «Юстиція, свобода та безпека» є загальноорганізаційний блок. Динаміка розвитку позицій за цим блоком [16, 17] така:

- у 2024 р.: а) прискорення реалізації плану заходів щодо впровадження Загальнодержавного стратегічного плану реформування правоохоронних органів; б) повна реалізація принципів прозорості та професіоналізму в процесі добору (за участі у останньому незалежних експертів) керівних посадових осіб Національної поліції та Державного бюро розслідувань на всіх рівнях, а також чітких та жорстких дисциплінарно-антикорупційних норм, пристосованих до особливостей регіону та направлених на знищення корупції; в) формування та затвердження Стратегії інтегрованого управління кордонами, що включає сукупність заходів та оціночні показники досягнення мети;

- у 2025 р.: а) максимальне прискорення реалізації плану заходів щодо впровадження Загальнодержавного стратегічного плану реформування правоохоронних органів та всіх змістовних блоків розділу 24 «Юстиція, свобода та безпека»; б) формування та ухвалення закону щодо розподілу повноважень, функцій та обов'язків всієї сукупності органів правоохоронної системи; повна реалізація принципів прозорості та професіоналізму в процесі добору (за участі у останньому незалежних експертів рекомендованих міжнародними партнерами) керівних посадових осіб Національної поліції та Державного бюро розслідувань на всіх рівнях, а також чітких та жорстких дисциплінарно-антикорупційних норм, пристосованих до особливостей регіону та направлених на знищення корупції; в) ухвалення Стратегії інтегрованого управління кордонами, що включає сукупність заходів та оціночні показники досягнення мети.

Проведення порівняльного аналізу позицій за цим змістовним блоком за 2024 та 2025 рр. свідчить про те, що:

- рекомендація 1 від 2024 р. фактично пролонгована на 2025 р.;

- рекомендація 2 від 2024 р. фактично пролонгована на 2025 р., доповненням останньої положеннями щодо прийняття Закону про розподіл повноважень між правоохоронними органами;

- рекомендація 3 від 2024 р. повністю пролонгована на 2025 р.

Другим змістовним блоком у структурі розділу 24 «Юстиція, свобода та безпека» і останнім у розгляді є змістовний блок «боротьба з організованою злочинністю». Динаміка розвитку позицій за цим блоком [16, 14] така:

- у 2024 р.: а) формування та ухвалення закону про реформування Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів в контексті Плану дій України щодо вступу до ЄС; б) формування та запровадження системи оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки в межах автоматизованої інформаційної підсистеми SOCTA як частини інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» за умов посилення інституційної спроможності на реалізацію цього завдання, а також побудова інституту національного координатора з питань боротьби з організованою злочинністю;

- у 2025 р.: 1) реалізація закону про реформування Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, серед іншого

через розбудову імплементаційного законодавства, проведення незалежного зовнішнього аудиту, здійснення добору на посаду керівника цього центрального органу виконавчої влади на засадах доброчесності та професіоналізму; 2) реалізація реформи Бюро економічної безпеки через переатестацію персоналу останнього на засадах доброчесності та професіоналізму, посилення його оперативної незалежності та фінансового, людського та технічного потенціалу; формування, ухвалення та реалізація стратегічної рамки відносно фінансових розслідувань, забезпечення проведення останніх необхідними фінансово-технічними та людським ресурсами і безперервне посилення останніх задля забезпечення підвищення ефективності, результативності та продуктивності діяльності Бюро економічної безпеки; 3) втілення комплексного плану заходів на 2025 р. у сфері боротьби з організованою злочинністю на основі результатів оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки SOCTA на 2019–2024 рр.; формування та ухвалення нової Стратегії боротьби з організованою злочинністю унаслідок опрацювання результатів оцінки загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки SOCTA на 2021–2024 рр.; зміцнення інституційно-оперативної бази задля формалізації методології SOCTA у відомствах правоохоронної системи як дієвого інструменту їх діяльності; унормоване прийняття на посаду постійного національного координатора з боротьби з організованою злочинністю.

Проведення порівняльного аналізу позицій за цим змістовним блоком за 2024 та 2025 рр. свідчить про те, що:

- рекомендація 1 від 2024 р. фактично виконана та відображена в рекомендації 1 від 2025 р. як послідовна дія на загальну реалізацію завдання з формування дієвого та ефективного Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів;

- рекомендація 2 від 2024 рр. переважним чином виконана щодо запровадження системи оцінювання загроз організованої злочинності та тяжких злочинів відповідно до системи оцінки в межах автоматизованої інформаційної підсистеми SOCTA як частини інформаційно-комунікаційної системи «Інформаційний портал Національної поліції України» та пролонгована в рекомендації 3 в частині постійного національного координатора з боротьби з організованою злочинністю;

- рекомендація 3 від 2024 р. фактично пролонгована рекомендацією 2 від 2025 р. з конкретизацією об'єкта реформування – Бюро економічної безпеки.

Таким чином, опрацювання та порівняльний аналіз змістовних блоків Звітів Європейської комісії щодо рекомендацій Україні щодо наближення її законодавства до права ЄС за 2024 та 2025 роки відповідно відносно правоохоронної систем свідчить про певні успіхи на шляху такого наближення, але й вказує на значний обсяг завдань до виконання у наступних періодах.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, стан виконання Україною євроінтеграційних вимог щодо реформування правоохоронної системи становить собою складний трансформаційний процес, спрямований на досягнення повної відповідності стандартам Європейського Союзу, що реалізується через циклічний механізм скринінгу законодавства, впровадження рекомендацій Європейської комісії та безперервний моніторинг ефективності інституційних змін. Наведені результати порівняльного аналізу звітів за 2024 та 2025 рр. дозволяють розглядати процес наближення правоохоронної сфери до права ЄС не лише як технічне узгодження нормативних актів, але й як активний процес розбудови прозорої, доброчесної та підзвітної системи органів правопорядку, що є фундаментальною передумовою успішного завершення переговорів про вступ та забезпечення національної безпеки України у межах європейського співтовариства.

Список використаної літератури:

1. *Бондарєва Х.* Між Україною та Єврокомісією почалися двосторонні зустрічі в межах скринінгу / *Х.Бондарєва* // Європейська правда. – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/07/9/7189777/>.
2. Європейська рада вирішила відкрити переговори про вступ України до ЄС / EU NEIGHBOURS east. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/evropejska-rada-vyrishyla-vidkryty-peregovory-pro-vstup-ukrayiny-do-yes/>.
3. *Кондратьєв С.О.* Вступ України до ЄС в контексті процесу скринінгу українського законодавства до права ЄС / *С.О. Кондратьєв* // Сучасний науковий журнал. – 2025. – № 9 (3). – С. 30–41. DOI: 10.36994/2786-9008-2025-9-4.
4. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 04.02.1994 р. № 3929-ХІІ ; дата оновлення 22.05.2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3929-12>.
5. Процес вступу до ЄС крок за кроком / EU NEIGHBOURS east. – 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/proczes-vstupu-do-yes-krok-za-krokom/>.
6. *Сидоренко С.* Рейтинг євроінтеграції-2023: хто випереджає Україну на шляху до ЄС та чи реально їх наздогнати / *С.Сидоренко* / Європейська правда. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/11/13/7173415/>.

7. Сидоренко С. Рейтинг Євроінтеграції-2024. Від «корупції» до телемарафону: як ЄС оцінює готовність України до вступу / С.Сидоренко // Європейська правда. – 2024 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/10/31/7197377/>.
8. Сидоренко С. Україна-лідерка та Україна-двієчниця: як Брюссель оцінює готовність Києва до вступу в ЄС / С.Сидоренко // Європейська правда. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/02/7/7155643/>.
9. Сидоренко С. Україну попередили, але не покарали. Як ЄС оцінив реформи та чого чекає від Києва / С.Сидоренко // Європейська правда. – 2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/11/4/7224109/>.
10. Сівова Т. Перспективи вступу України до Європейського Союзу в умовах воєнного стану / Т.Сівова // Економіка та суспільство. – 2025. – № 73. DOI: 10.32782/2524-0072/2025-73-65.
11. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Міжнародний документ від 27.06.2014 р. № 984_011 ; дата оновлення 14.10.2025 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011.
12. Угода про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами : Міжнародний документ від 14.06.1994 р. № 998_012 ; дата оновлення: 01.09.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012.
13. Commission Analytical report on Ukraine's alignment with the EU acquis : Commission Staff Working Document ; 01.02.2023 р. № SWD 30 final [Electronic resource]. – Access mode : https://enlargement.ec.europa.eu/commission-analytical-report-ukraines-alignment-eu-acquis_en.
14. EU Enlargement: Summary of the European Commission's 2023 Communication and country reports : аналіт. звіт / Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/EU-enlargement-.pdf>.
15. Ukraine Report 2024 : Commission Staff Working Document ; 30.10.2024 р. № SWD(2024) 595 final [Electronic resource]. – Access mode : https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeacl4da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf.
16. What is the screening process and how does it work? / EU NEIGHBOURS east. – 2024 [Electronic resource]. – Access mode : <https://euneighbourseast.eu/news/publications/what-is-the-screening-process-and-how-does-it-work/>

References:

1. Bondarieva, Kh. (2024), «Mizh Ukrainoiu ta Yevrokomisiieiu pochalyisia dvostoronni zustrichi v mezhakh skrynnihu», *Yevropeiska pravda*, [Online], available at: <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/07/9/7189777/>
2. «Yevropeiska rada vyrishyla vidkryty perehovory pro vstup Ukrainy do YeS» (2023), *EU NEIGHBOURS east*, [Online], available at: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/latest-news/yevropeiska-rada-vyrishyla-vidkryty-peregovory-pro-vstup-ukrainy-do-yes/>
3. Kondratiev, S.O. (2025), «Vstup Ukrainy do YeS v konteksti protsesu skrynnihu ukrainskoho zakonodavstva do prava YeS», *Suchasnyi naukovyi zhurnal*, No. 9 (3), pp. 30–41, doi: 10.36994/2786-9008-2025-9-4.
4. Verkhovna Rada Ukrainy (2024), *Pro pravovyi status inozemtsiv ta osib bez hromadiansva*, Zakon Ukrainy vid 04.02.1994 r. No. 3929-XII, data onovlennia 22.05.2024, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3929-12>
5. «Protsees vstupu do YeS krok za krokom» (2025), *EU NEIGHBOURS east*, [Online], available at: <https://euneighbourseast.eu/uk/news/publications/proczes-vstupu-do-yes-krok-za-krokom/>
6. Sydorenko, S. (2023), «Reitynh yevrointehratsii-2023: khto vyperedzhaie Ukrainu na shliakhu do YeS ta chy realno yikh nazdohnaty», *Yevropeiska pravda*, [Online], available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/11/13/7173415/>
7. Sydorenko, S. (2024), «Reitynh Yevrointehratsii-2024. Vid "koruptsii" do telemarafonu: yak YeS otsiniuie hotovnist Ukrainy do vstupu», *Yevropeiska pravda*, [Online], available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/10/31/7197377/>
8. Sydorenko, S. (2023), «Ukraina-liderka ta Ukraina-dviiichniysia: yak Briussel otsiniuie hotovnist Kyieva do vstupu v YeS», *Yevropeiska pravda*, [Online], available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/02/7/7155643/>
9. Sydorenko, S. (2025), «Ukrainu poperedyly, ale ne pokazaly. Yak YeS otsinyv reformy ta choho chekaie vid Kyieva», *Yevropeiska pravda*, [Online], available at: <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2025/11/4/7224109/>
10. Sivova, T. (2025), «Perspektyvy vstupu Ukrainy do Yevropeiskoho Soiuzu v umovakh voiennoho stanu», *Ekonomika ta suspilstvo*, No. 73, doi: 10.32782/2524-0072/2025-73-65.
11. Verkhovna Rada Ukrainy (2014), *Uhoda pro asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony*, mizhnarodnyi dokument vid 27.06.2014 r. No. 984_011, data onovlennia 14.10.2025, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011
12. Verkhovna Rada Ukrainy (1994), *Uhoda pro partnerstvo i spivrobitnytstvo mizh Ukrainoiu i Yevropeiskym Spivtovarystvom ta yikh derzhavamy-chlenamy*, mizhnarodnyi dokument vid 14.06.1994 r. No. 998_012, data onovlennia 01.09.2017, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_012

13. *Commission Analytical report on Ukraines alignment with the EU acquis* (2023), Commission Staff Working Document, 01.02.2023 r. No. SWD 30 final, [Online], available at: https://enlargement.ec.europa.eu/commission-analytical-report-ukraines-alignment-eu-acquis_en
14. Uriadovi ofis koordynatsii yevropeiskoi ta yevroatlantychnoi intehratsii (2023), *EU Enlargement: Summary of the European Commissions 2023 Communication and country reports*, analit. zvit, [Online], available at: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/wp-content/uploads/EU-enlargement-.pdf>
15. *Ukraine Report 2024*, Commission Staff Working Document vid 30.10.2024 r. No. SWD (2024) 595 final, [Online], available at: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/1924a044-b30f-48a2-99c1-50edeac14da1_en?filename=Ukraine%20Report%202024.pdf
16. «What is the screening process and how does it work?» (2024), *EU NEIGHBOURS east*, [Online], available at: <https://euneighbourseast.eu/news/publications/what-is-the-screening-process-and-how-does-it-work/>

Ольховський Олександр Анатолійович – аспірант 4-го року навчання Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0009-0004-2300-9523>.

Наукові інтереси:

- державне управління;
- євроінтеграція та євроатлантична інтеграція;
- державний моніторинг та оцінка реформ;
- національна безпека;
- антикорупційна політика;
- правова адаптація.

Olkhovskiy O.A.

State of Ukraine's implementation of European integration requirements in law enforcement reform

The article examines the dynamics and current state of Ukraine's implementation of European integration requirements in the field of law enforcement reform during 2022–2025. It analyzes the evolution of Ukraine's legislative approximation to European Union law, starting from the strategic acts of the 1990s to the current stage of accession negotiations. The structure of the negotiation process is systematized according to the cluster approach, with particular attention paid to the «Fundamentals» cluster and Chapters 23 «Judiciary and Fundamental Rights» and 24 «Justice, Freedom and Security». Based on the analysis of the European Commission's reports, the study generalizes assessments of the compliance of Ukrainian legislation with the EU acquis and the progress in implementing reforms. It identifies a correlation between quantitative indicators (scoring of compliance levels) and qualitative changes in the institutional environment. The screening process is proposed to be considered not only as an external assessment tool but also as a strategic roadmap for the transformation of the law enforcement sector at the final stage of integration. A comparative analysis of the European Commission's recommendations for 2024 and 2025 is conducted across key thematic areas: functioning of the judiciary, anti-corruption efforts, protection of fundamental rights, general organizational reform of law enforcement agencies, and the fight against organized crime. The degree of implementation of each recommendation is determined, highlighting fully implemented measures, ongoing requirements, and newly introduced priorities (in particular, regarding the reform of the Bureau of Economic Security, the bar institution, and legal education). The article describes transformation processes within key anti-corruption and law enforcement institutions (NABU, SAPO, NACP, ARMA, SBI), emphasizing the importance of involving independent international experts in recruitment procedures and integrity assessments. Special attention is paid to the need to strengthen institutional capacity and ensure a clear distribution of powers among law enforcement bodies. It is concluded that despite positive dynamics («some progress»), Ukraine's law enforcement system remains at the stage of «some level of alignment» with EU standards, which necessitates intensifying reforms in the coming periods.

Keywords: European integration; EU screening; law enforcement system; judicial reform; anti-corruption; negotiation chapters; European Commission Report; legal monitoring.

Стаття надійшла до редакції 07.10.2025.